

خانواده اختیاراتش را تا آنجا وسعت بخشید که می گوید همسر عمران فرزند خویش را که مال مشترک او و شوهرش بود نذر کرد و خداوند آن نذر را به بهترین وجهی قبول کرد و با اینکه قرآن از ملوک و فراعنه بدگویی کرده اما وقتی داستان ملکه سبا را بیان می کند به خوبی می فهمیم که این زن سیاستمدار و آینده نگر با سیاست عاقلانه ای که در پیش گرفت توانست ملت خود را از برخوردی که ممکن بود میان او و سلیمان رخ دهد نجات بخشد.

ابن حجر عسقلانی، محدث بزرگ در جلد چهار «الاصابه» بخشی را به عنوان زنان اختصاص داده و در آن نام ۱۵۲۲ نفر از بانوان صحاب را که گروهی از آنان در فقه و حدیث و معارف اسلامی صاحب رتبه و مقامی شده بودند آورده است.

- اسماء دختر یزید ابن اسکن انصاری در سخنوری به مقامی رسید که به او خطیبه النساء می گفتند و او حتی در حضور پیامبر سخنرانی کرد و از حقوق زنان دفاع کرد.

- رقیه زنی بود که در جنگ های مسلمین با کفار و مشرکین مجروحین اسلام را مداوا می کرد.

- گروهی از زنان حتی در میدان های نبرد به کمک سربازان اسلام شتافته به آنان آب و غذا می رساندند و زخم شان را مداوا می کردند و حتی در موارد حساس و خطرناک شمشیر گرفته به دفاع بر می خواستند، از آن جمله نصیبه دختر کسب انصاری بود که در جنگ احد شمشیر گرفت و به دفاع از پیامبر برخاست. این زن با آنکه زخمی شده بود در جنگ همراه الاسد نیز شرکت کرد و در حدیبیه خیبر، فتح حنین نیز با سپاه اسلام بود و در عقبه با پیامبر بیعت کرد. در جنگ صفین عده ای از زنان آزاده با اشعار حماسی و خطابه های پرشور مردان قبیله خویش را به جهاد علیه پسر هند جگر خوار تشویق و ترغیب می کردند.

- ام حارث علاوه بر نقل حدیث و اخبار رسول خدا (ص) در شجاعت و اسب سواری و دلیری با مردان شجاع و رزمنده برابری می کرد، در جنگ حنین شرکت داشت و خود را سپر بلای پیامبر (ص) قرار می داد.

رسول اکرم (ص) به شکوفایی رشد ابعاد گوناگون زنان از نظر اجتماعی و سیاسی و

اقتصادی و غیره مبادرت می کردند و آنها را به عینه در هر کاری شرکت می دادند. در کتاب نقش زن در تاریخ عاشورا نوشته دکتر علی قائمی آمده است:

«اسلام برای ساختن جامعه فاصله نخست به ساختن و تربیت زنان اقدام کرد، حضرت محمد (ص) تا توانست به زن شخصیت داد. زن صالح را به عنوان یکی از گل های بهشت معرفی کرد، دختر را گلی خوشبو برای پدر و مادر ذکر کرد و کوشید توجه والدین و دیگر افراد را به سوی مقام زن معطوف دارد.»
پیامبر اکرم (ص) در این مدت کوتاه چنان چشم و گوش زنان را باز کرده است که مشهور است اسماء بنت عمیس با شوهر خود جعفر ابی طالب از حبشه به مدینه باز می گردند و بلافاصله بر زنان پیامبر وارد شده از آنها سؤال می کند که تازگی برای زن چیزی نیامده؟ مقصودش آیات قرآن و دستورات آسمانی بوده است و از حضرت رسول (ص) جدا می خواهد که چرا برای زنان آیاتی نازل نمی شود و چنانچه گفته اند خداوند در این موقع این آیات را نازل کرده است:

«إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً» (احزاب: ۳۵)

«مردان و زنان مؤمن و مسلمان، فروتن، راستگو، بردبار، خاشع، نرم خو، بخشنده، روزه دار، عقیف و خدانشناس را خداوند برای ایشان آمرزش و پاداش بزرگ آماده کرده است و نزد پروردگار نسبت به یکدیگر ترجیحی ندارند و مساویند.»

معیارهای اختصاصی همسر

اسلام معیارهای خاصی جهت انتخاب همسر بیان کرده است که چند نمونه ذکر می شود:

- ۱ - ایمان و اعتقاد: توصیه شده که در انتخاب همسر اصالت را برای دینداری همسر قائل شویم که در چنان صورتی مال و جمال نیز نصیب خواهد شد. امام باقر فرمودند: با همسر با

ایمان ازدواج کنید. (حرعاملی، ۱۴۰۳، ج ۱۴، ص ۲۰۵). خداوند در آیه ۲۲۱ سوره بقره می فرماید: با زنان مشرک ازدواج نکنید تا ایمان آورند و کنیزان یا ایمان بهتر از زن مشرک است هر چند آن زن خوشایندتان نباشد.

۲ - **کفویت:** کفویت روی مسئله ایمان و اعتقاد است. پیامبر (ص) علی (ع) را برای دختر خود انتخاب کرد، از آن بابت که کفویت ایمانی داشتند. در روایات هم می گویند: مؤمنان کفو و هم شأن یکدیگرند. بنابراین زن مسلمان با هر درجه طبقاتی هم‌تای مرد مسلمان عنوان شده است.

۳ - **خانواده:** از معیارهای مورد نظر اسلام، خانواده است و این امر بدان خاطر است که: اولاً: بسیاری از اوصاف ارثی اند،

ثانیاً: افراد خصایص محیطی خانوادگی خود را در اماکن دیگر پیاده می کنند،

ثالثاً: ازدواج نوعی محدود کردن است و به هنگامی که ازدواج می کنیم به حقیقت برای فرزند خود محدودیتی می پذیریم و باید نگریم او را به دست چه کسی محدود می کنیم. بنابراین باید تکیه به افرادی از خانواده کریم الاصل و سالم النسل و صالح باشد.

۴ - **اخلاق:** توجه به سازش و اخلاق فردی مهم است. از امام رضا (ع) درباره فردی مشورت شد که از جهات متعدد شایستگی برای همسری داشت ولی بد اخلاق بود. امام فرمود: اگر بد اخلاقی است با او ازدواج مکن آنچه که موجب سازش و ارتباط است ثروت و زیبایی نیست بلکه اخلاق شایسته، کمالات روحانی و ملکات فاضله است. (همان: ۲۱۵)

۵ - **سلامت فکر و روان:** سلامت اندیشه موجب سلامت در رفتار و رعایت اعتدال در برخورد هاست و آنچه موجب گرمی خانواده می شود تنها روابط زناشویی نیست بلکه روحیه های متین و با وقار درک و فهم و دور اندیشی است که بسیار مهم است. در روایات متعدد، مهمترین وظیفه برای زوجین را به صورت عام و برای زن به صورت خاص حسن سلوک و زیبایی در رفتار و معاشرت نیکو معرفی می کند و از آن جهت که در تقسیم وظایف و تدبیر امور منزل مسئولیت آرامش و سکونت خانواده به عهده او گذارده شده و کلیدهای عاطفه و رموز ایجاد روابط قلبی و روانی مناسب در طبیعت به دست اوست، لذا قانون گذار حکیم

هستی بر اساس داده های خاص، زن را که مظهر مودت و رحمت حق و مظهر زیبایی های خلقت است ستوده و انتظاری مناسب با جایگاه او دارد.

در حقیقت چون او اساس شکل گیری هویت خانواده است و حتی شخصیت اجتماعی همسر و فرزندان متأثر از فاعلیت اوست، لذا سعادت و شقاوت خانواده منسوب به اوست. اینجاست که در روایات، بالاترین زینت و نهایت سعادت برای مرد همسر شایسته و با صلاحیت معرفی شد و نخبگان در رشد قبیله بنی آدم ارزشمندی خود را حاصل تلاش و پاکدامنی و تدابیر صحیح تربیتی مادر می دانند.

از دیگر شرایط و معیارها پس از موارد فوق موارد زیر حائز اهمیت می باشد:

مسئله دوشیزگی همسر، جنبه نسل پروری و زیبایی او، پاک دامنی و عفت، درستکاری او در صورت جمع آمدن دیگر شرایط فوق، زیبایی او، هزینه کردن به جا و رعایت اقتصاد او، نگرهائی او از عرض و مال، میل به استقبال همسر و مشایعت او در آمد و شد، همراهی و معاونت با همسر، رعایت احسان او، پرهیز از آلودگی، قرار دادن جذب و انجذاب ها بر روی ضابطه های اخلاقی و مذهبی است.

رسول خدا (ص) می فرماید:

بهترین زنان شما زنی است که: بچه آور، مهربان، پاکدامن، نزد فامیلش عزیز و محترم، در مقابل شوهر متواضع و فروتن، آرایش کننده خود برای شوهر، بی اعتنا نسبت به دیگران، گردن به فرمان شوهر، در اختیار همسر در خلوت باشد و مثل برخی زنان مبتذل نباشد. (همان)
خداوند در قرآن می فرماید:

«فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ» (انساء: ۳۴)

«زنان شایسته نیکوکار و بیرون خدا که در نهان نگهدار حقوق شوهران بودن آنها به دستوری که خداوند برای نگهداری آن داده است»

در این آیه نخستین وظیفه زن، صالحه بودن و منزله داشتن خود از جمیع ناپاکی و زشتی ها است و سپس در آیه موضوع صالح بودن با کلمه حافظات تکمیل شده که در واقع منظور زنانی

فکر، سال دوم، شماره ۵
۱۴

هستند که خود را به اعمال صالح و نیکوکاری آراسته کنند و در عین حال مطیع قوانین پروردگار و پیرو مقررات الهی از حیث وظیفه شوهرداری باشند که در این مورد مفسرین موضوع شوهرداری را از وظایف عمده اعمال صالح و نشانه اطاعت زن از ذات احدیت شمرده اند.

حقوق مرد یا وظایف زن نسبت به شوهر

۱) اطاعت

اطاعت و جلب توافق کردن، البته این یک وظیفه کلی است که در بعضی موارد واجب است مانند اطاعت درباره روابط جنسی و جلب موافقت مرد در قسمت به همه جا رفتن و مسافرت کردن و در اکثر موارد مستحب است چنانکه خواهد آمد. امام باقر (ع) فرمود: زنی به محضر رسول حق آمد و گفت حق شوهر بر زن چیست؟ فرمود اطاعت از شوهر و پرهیز از عصیان نسبت به او. مراد از اطاعت در این حدیث و حدیث های بعدی فرمانبرداری از مرد در چهارچوب و دستورات اسلامی است.

رسول حق (ص) فرمود:

به هنگامی که زن نماز واجب پنج وقت را بخواند و روزه رمضان را بگیرد و حج خود را انجام دهد و از شوهرش فرمان ببرد و حق علی (ع) را که امام واجب الاطاعه است بشناسد از هر دری از هشت در بهشت که می خواهد به بهشت در آید. مراد آنکه وظایف شرعی و اسلامی خود را انجام دهد و غرض از این کلام بیان این است:

همچنین از پیامبر روایت شده است که:

هر آن زن شایسته ای که خداوند را عبادت کند، واجبات را ادا کند و از شوهر فرمان برد، وارد بهشت می شود و هر آن زنی که نماز بگذارد بدون نیاز از خانه بیرون نرود، از شوهر اطاعت کند خداوند گناهان گذشته و آینده اش را بیامرزد. و در گفتاری بسیار مهم و کوبنده فرمود:

زن تا حق شوهر را ادا نکند حق خداوند را ادا نکرده است.

در این روایات ملاحظه شد که تنها اطاعت از شوهر ملاک نجات نیست، بلکه ایمان

زن و عبادت او و انجام واجبات و ترک محرمات نیز دخالت قابل توجه در نجات او دارد. به این معنا که وقتی همه این واقعیات در وجود زن جمع باشد عامل رستگاری و فلاح او در دنیا و آخرت است.

۲) تمکین

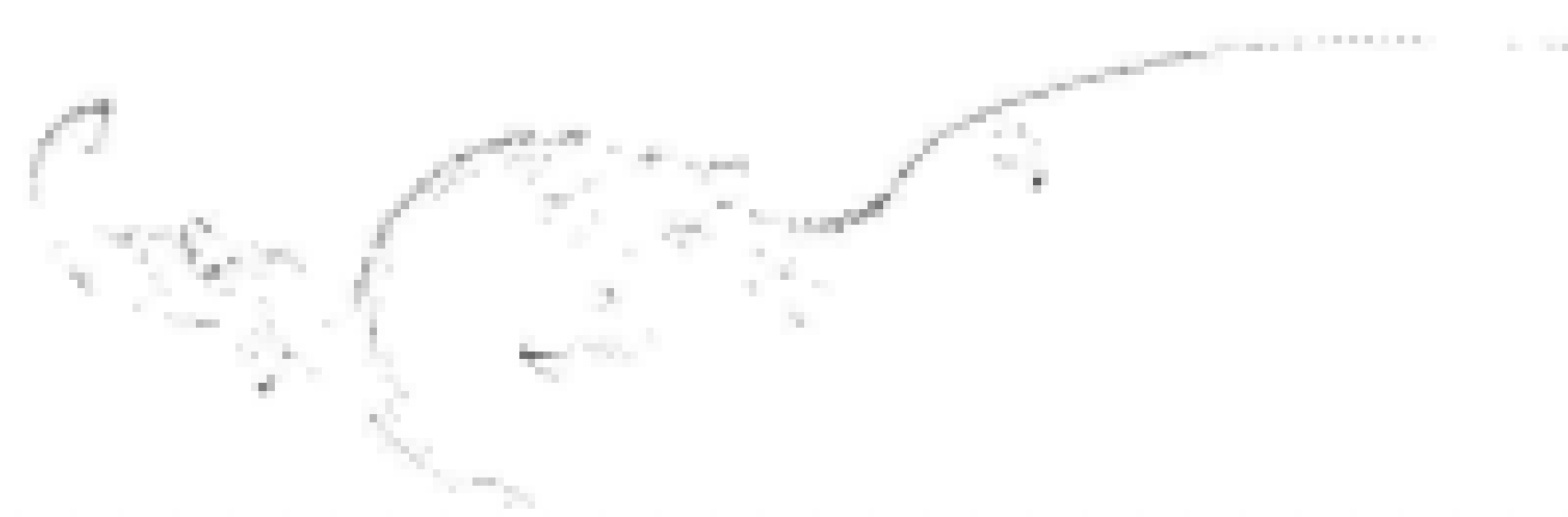
زن در غیر مواردی که از نظر شرع محدودیت دارد، واجب است نسبت به خواسته مرد، در مسئله کام‌گیری تسلیم باشد حتی مستحب است در این زمینه پیش قدم شده آمادگی خود را اعلام کند.

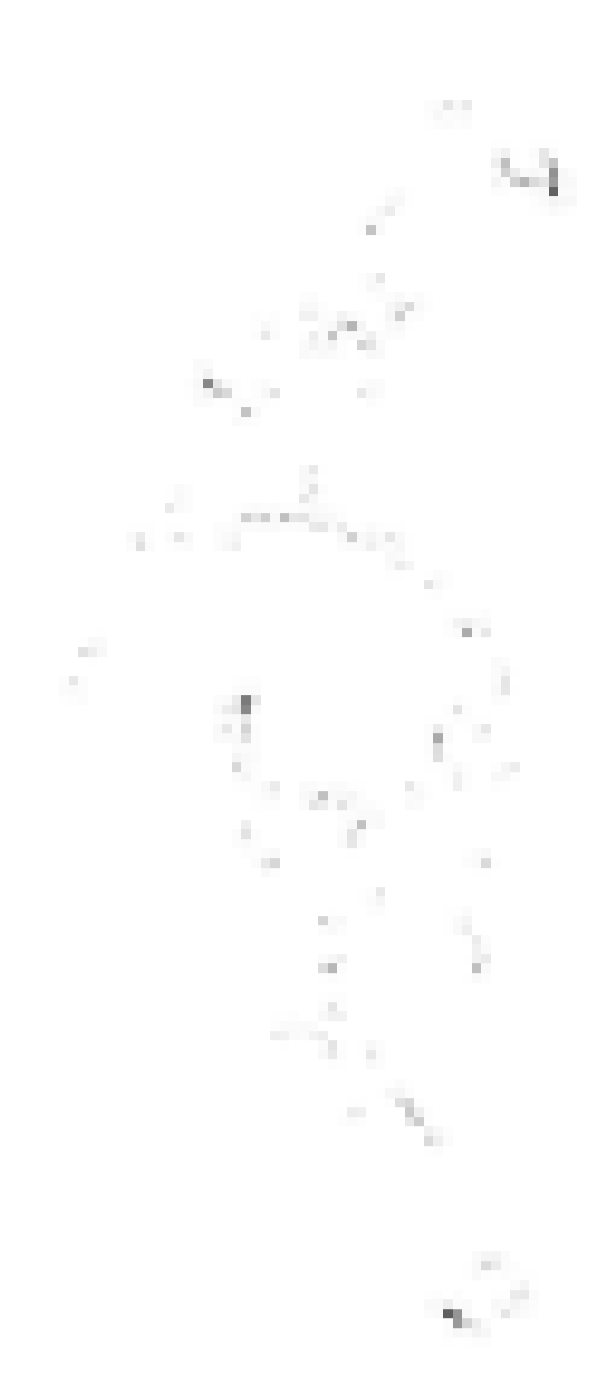
رسول خدا (ص) فرمود:

بر زن لازم است از بهترین عطر استفاده کند، زیباترین لباسش را بپوشد خود را به نیکوترین وجه آرایش دهد و صبح و شب همچون طاووس خرامان خود را به شوهر عرضه کند، باز هم حقوق شوهر بیش از اینهاست.

اگر زن به همین صورت به دستور رسول خدا (ص) عمل کند، شوهرش را برای خود حفظ کرده، و او را از چشم چرانی و هوس نسبت به دیگران یا رفتن دنبال این و آن حتی به صورت مشروع باز داشته است. عده‌ای از اختلافات از همین ناحیه مایه می‌گیرد، زن عطر و بهترین لباس و نیکوترین آرایش را به وقت رفتن مهمانی و عروسی برای خود و دیگران می‌خواهد و نسبت به شوهر روش و منش او معمولی است تازه وقتی از مهمانی و عروسی بر می‌گردد برای شوهر دیدن او را به آن صورت نمی‌گذارد بلافاصله لباس زیبا را از تن در آورده لباس خانه می‌پوشد و زینت و آرایش را جمع کرده کاری که شوهر را دل زده و رنجیده و ناراحت می‌کند و باعث سست شدن رابطه و فراهم کننده امور دیگر می‌شود انجام می‌دهد.

به بانوان محترم سفارش شده است که در این مرحله با تمام وجود از دستورات رسول خدا (ص) و امامان معصوم (ع) اطاعت کنند تا مشکلی برای آنان پیش نیاید و مردان بیرون از خانه را هوس نکنند و گرنه بنای زندگی ویران می‌شود و گناه نابخشودنی ویرانی خانه و خانواده در روز قیامت به عهده آنان است. (انصاریان، ۱۳۷۵: ۳۷۷)

درباره میل مرد به زن و تمکین زن نسبت به شوهر، رسول خدا دستور عجیبی دادند. این دستور در پاسخ زنی است که از حق شوهر از رسول خدا پرسید ایشان فرمودند: او را از کام گیری منع نکنید هر چند بالای شتر باشد گنایه از این مسئله است و عامل پا برجایی محبت شوهر و حفظ او از امور خارج از خانه می شود. (مجلسی، ۱۳۸۹: ج ۸، ۳۷۰)

و باز آن حضرت فرمودند:

برای اینکه شوهر را به وقت نیازش از سر وا کنید نماز را که بالاترین عبادت است طولانی نکنید. (همان: ۳۶۲)

۳) بدون اجازه از محیط امن عفت بیرون نرود

این امر از مهمترین حقوق شوهر و سودمندترین وظایف و بهترین صفات زن است، دینش را نگه می دارد، عرض و آبرویش را صیانت می کند و اساس اجتماع را استحکام می بخشد. خداوند متعال در آیه ۳۳ سوره احزاب فرموده است: در خانه قرار بگیرید و همانند زنان جاهلیت نخستین خود آرای نکنید.

زنی از پیامبر (ص) پرسید حق مرد بر زن چیست؟ فرمود: و چنین نباشد که بدون جلب توافق شوهر به هر جا که بخواهد برود، اگر رفت فرشتگان آسمان و زمین و ملائکه غضب و رحمت همه تفرینش کنند تا برگردد.

پیامبر (ص) می فرماید: هر زنی خود را خوشبو کند و از خانه بیرون رود مورد لعنت است تا به خانه برگردد (یعنی در صورتی که در معرض انحرافات باشد و یا سوء قصدی در این خروج داشته باشد).

۴) پرهیز از آزار شوهر و تند خونی و بد زبانی

پیامبر (ص) می فرماید:

زنی که شوهر را بیازارد نماز و هیچ یک از اعمال خیرش پذیرفته درگاه خدا نیست تا او را راضی کند، هر چند شب و روز به نماز و روزه بگذراند و برده آزاد کند و ماه ها در راه فطرت اتفاق کند. اما چنین شخصی اولین کسی است که وارد آتش می شود. مردی هم که

همسرش را آزار دهد و در حق او ستم کند همین کیفر و عذاب را خواهد داشت.

علی بن جعفر از برادرش امام کاظم (ع) پرسید:

ایا زنی که شوهرش را خشمگین کند نمازش به درجه قبولی می رسد؟ و اصلاً حال او نزد خدا چگونه است؟ فرمود: در معصیت و گناه به سر می برد تا وقتی که شوهر راضی شود. همچنین پیامبر به حواء فرموده است:

جایز نیست زن بیش از قدرت و توانایی بر مرد تحمیل کند، یا شکوه او را نزد دیگری چه خویش و چه بیگانه برد. در جایی که با صبر و تحمل و بند و اندرز مسئله قابل حل باشد، ولی اگر مردی به زنی ستم کند و در تصیص وی اصرار داشته باشد و راه حلی جز اینکه شکایت به جای دیگر برد و در خواست رفع ظلم و اصلاح کار از مؤمنان خیر اندیش و فضات شرع کند، شکوه به جای دیگر بردن جایز و ناهمی واجب است.

و نیز پیامبر (ص) می فرماید:

هر زنی که با شوهر ناسازگاری کند و بیش از توانایی بر وی تحمیل کند هیچ کار نیکی از او پذیرفته نشود خدا را در حالی ملاقات کند که بر وی خشمگین باشد. (مجلس، ۱۳۶۲: ج ۷۶، ۱۳۳۵)

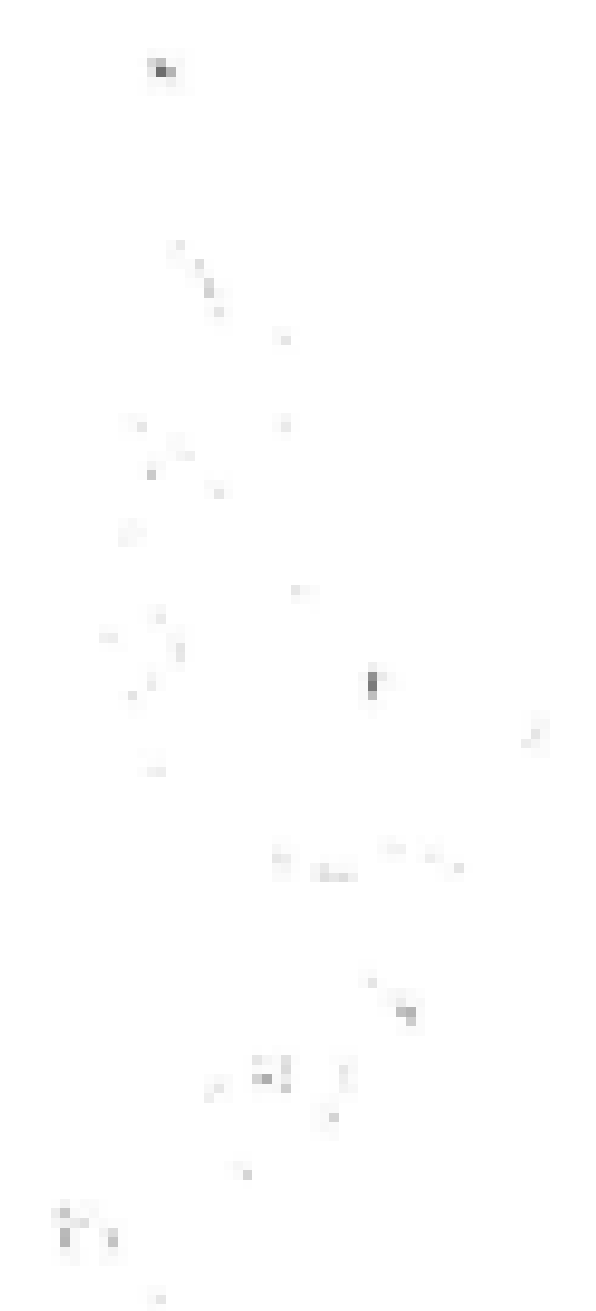
۵) خدمت در خانه

رسول حق (ص) در این باره می فرماید:

هر زنی در خانه شوهر، به منظور زیباسازی چشم انداز چیزی را جا به جا کند، خداوند به او نظر رحمت اندازد و هر که مورد نظر رحمت باشد از عذاب در امان است. (این در جایی است که گناهان بزرگ غیر قابل عفو نداشته باشد)

امام صادق می فرماید:

علی و فاطمه از پیامبر (ص) درخواست کردند زندگی را میان آنها قسمت کند. حضرت فرمود: داخل خانه با زهرا بیرون از خانه با علی. حضرت فاطمه (س) می گوید خدا می داند از این تقسیم چقدر خرسند شدم پدرم مرا از رنج معاشرت مردان معاف کرد.

در حدیث دیگری است که:

یک زن شایسته از هزار مرد ناشایسته بهتر است. هر زنی هفت روز کوشش در بهبود زندگی شوهر کند خدا هفت جهنم را به رویش می بندد و هشت در بهشت به رویش بگشاید که از هر یک خواست وارد شود.

در حدیث دیگر است:

هر زنی که جرعه آبی به دست شوهر دهد پیش از یک سال عبادت (مستحب) که روزها روزه و شب ها مشغول نماز باشد ثواب دارد.

رسول حق (ص) به «حولاء» فرمود:

هر زنی غذای گوارا برای شوهر آماده کند خدا در بهشت خوراک های گوناگون برایش خلق کند و گوید بخور و بنوش در مقابل آن رحمت ها که دوران گذشته کشیدی.

امام باقر (ع) می فرماید:

فاطمه زهرا (س) در خانه علی (ع) کارهای داخلی و خمیر کردن و نان پختن و نظافت منزل را به عهده گرفت و امیرالمؤمنین (ع) کارهای خارجی مانند هیزم آوردن و خرید مایحتاج منزل را عهده دار شد.

۶) احترام به شوهر و خوشرفتاری با او

امام موسی بن جعفر می فرماید:

جهاد زن نیکو شوهر داری است.

سپاس از زحمات مرد، با محبت و مهربانی با او سخن گفتن، صبر بر نداری و فقر او، پذیرایی عاشقانه از وی، استقبال از او به وقت آمدن، بدرقه او به وقت رفتن، تمکین بی چون و چرا در ایامی که مجاز است، آرایش و زینت خوب و پوشیدن برای او، اداره امور زندگی به نحوی شایسته و مناسب قناعت در مخارج، تحمیل کردن بیش از حد قدرت بر شوهر و امثال این امور که رسول اسلام و امامان معصوم به عنوان وظیفه در برابر شوهر معین کرده اند جهاد زن است. (انصاریان، ۱۳۷۵: ۳۸۳)

رسول حق (ص) به حولاء فرمود:

هر زنی در سختی و رفاه با شوهرش بسازد و از وی اطاعت کند، خداوند او را با همسر ایوب محسور کند، هر زنی گفتار تلخ و زننده شوهرش را تحمل کند خداوند برای هر کلمه ای اجر روزه دار مجاهد به او عنایت کند.

امام باقر (ع) می فرماید:

به درگاه خدا هیچ میانجی و شفیع برای زن نافذ تر از رضایت شوهر نیست. هنگامی که حضرت زهرا (س) از دنیا رفت علی (ع) بر بالین جنازه او ایستاد و عرض کرد: خداوند من از دختر پیغمبرت راضی هستم، خدایا او متوحش است تو مونس او باش. (مجلسی، ۱۳۶۲: ج ۱۰۳، ۲۵۷)

۷) منع آرایش برای غیر شوهر

در حدیث آمده است که پیامبر (ص) از زیور کردن زن برای مرد دیگر جلوگیری کرده است. حضرت صادق (ع) می فرماید:

زنی که برای غیر شوهر عطر بزند خدا نمازش را قبول نمی کند.

رسول حق (ص) به حواء فرموده:

زر و زیور خود را در منظر و دیدگاه غیر شوهر مگذار، در غیاب شوهر خود را خوشبو مکن، موی سر خود را که جلب نظر می کند و مچ دستت را نشان مده. اگر چنین کنید دیتان را تباه و خداوند را به خشم آورده اید.

پیامبر (ص) قدغن کرده که زن خارج از منزل لباس شهرت بپوشد یعنی لباسی که چشمگیر و زننده باشد و زیوری صدا دار به تن کند.

حدیث بسیار مهم از رسول خدا روایت شده که باید به نحو فوق العاده ای مورد توجه مردم مسلمان باشد.

مردی که در برابر دیدگانش و با رضایت و اجازه او، همسرش آرایش کند و از خانه بیرون رود به صورتی که در معرض دید همگان قرار گیرد، نماز و روزه اش را خداوند قبول نمی کند و هر کس که بدین صورت بیرون رود و همسرش راضی باشد، به هر قدمی که آن زن بر می دارد خانه ای از آتش برای شوهرش بنا می شود، بال و پر زنان خود را در این زمینه بجینید

نگذارید در این امور پر بگیرند که بی بال و پر بودنشان در این مسائل موجب خشنودی و سرور و شادی کل خانواده است.

۸ - بدون اجازه شوهر در اموال او تصرف نکنید.

حتی دستگیری مستمندان و احسان به خویشان از مال همسر حرام در حکم غضب است. یعنی به هر مقدار تصرف کند بدهکار شوهر است.

پیامبر (ص) در جواب زنی که می پرسد حق شوهر چیست؟

فرمود: بدون اجازه از مال او صدقه ندهد و روزه مستحب نگیرد. در حدیث دیگری می فرماید:

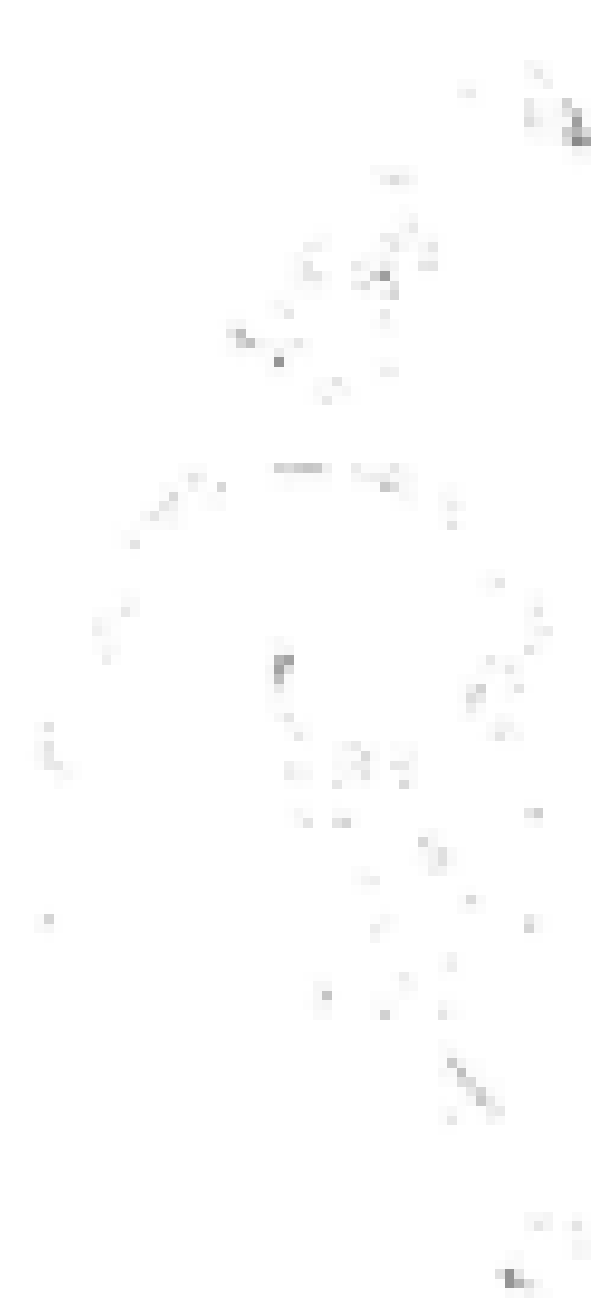
بدون اجازه مال مرد را به کسی ندهد، اگر داد گناهِش مال اوست و ثوابش مال شوهر علاوه بر این مستحب است برای تصرف در مال خود نیز رضایت شوهر را جلب کند. امام صادق (ع) می فرماید:

روا نیست زن بی اذن شوهر صدقه دهد یا چیزی ببخشد یا نذر مالی کند. برگزیده ای از رساله الحقوق امام سجاد (ع):

حق همسر تو آن است که بدانی خدا او را مایه آرامش و الفت تو قرار داده است و این را از جمله نعمت های بزرگ خدا بشماری از این رو باید در رفتار خود مدارا کنی و احترام او را نگهداری. اگر زن نسبت به همسر خود وفا داری بیشتری داشته باشد شوهر نیز باید حقوق کامل همسر خود را رعایت کند و با کمال مهربانی رفتار کند، وسایل زندگی او را از هر جهت باید فراهم کند و از غفلت ها و امور جزئی باید صرف نظر کند.

نتیجه گیری

اسلام در عین اینکه به هیچ روی از حرمت زن فروگذار نکرده است بلکه به دیده رحمت و شفقت به او نگریسته و او را از تأدیه مخارج ضروری خانواده یا شرکت در تأدیه معاف کرده و وظیفه سنگین را در مقابل توقعاتی که مرد دارد بر عهده او گذاشته است. حتی مرد را مکلف

کرده که اگر زن نخواهد بچه خود را شیر بدهد برای نوزاد خود دایه بگیرد. علاوه بر این مرد را به پرداخت مهریه زن هر وقت که مطالبه کند مکلف ساخته است.

تنها وظیفه زن اطاعت از شوهر، ابراز صمیمت، وفاداری، اداره امور داخلی و مراقبت از کودکان است. اسلام فایده تقسیم کار و تخصص طرفین برای انجام وظایف اختصاصی را به بهترین وجه بیان کرده است که فطرتاً برای آن ساخته شده اند.

مرد و زن در معیارهای اصلی همتای هم هستند و یک سلسله مسئولیت های اجرایی برای مرد است که اگر انجام ندهد باید ضرر آن را تحمل کند. بنابراین نتیجه می گیریم که:

اولاً: آن تهمت هایی که به اسلام وارد شده و می گویند که: اسلام نمی از جامعه را از بسیاری از حقوق محروم کرده است ناروا است.

ثانیاً: این تعصبات و رسومات جاهلی که از دیر باز در فرهنگ جوامع اسلامی رواج پیدا کرده است که زن را به عنوان مظهر ضعف و زبوسی بد می کنند این باید زود زوده شود.

ثالثاً: اگر کسی احساس می کند که زن نباید از علوم و مسائل تربیتی و مانند آن که خدمات قابل عرضه ای به جامعه ارائه می دهد استفاده کند، باید از این اعتقاد صرف نظر کند و علاقمند باشد که زن همتای مرد در این علوم و معارف راه یابد و به جامعه خدمت کند مگر آنجایی که به طور استثناء وظیفه مرد قرار گرفته است.

رابعاً: جمله (عاشروهن بالمعروف) اختصاصی به مسائل داخل منزل ندارد، بلکه در کل جامعه هم جاری است.

خامساً: زن در مقابل مرد غیر از زن در مقابل شوهر است، یعنی زن در مقابل شوهر باید تمکین کند اما زن در مقابل جامعه مثل فردی از افراد جامعه است و این چنین نیست که باید اطاعت کند و در مسائل خانوادگی هم می بینیم که گاهی زن قوام و قیوم است و مرد باید اطاعت کند هم چنانکه پسر باید از مادر اطاعت کند و حتی اگر او در حد بالایی از تخصص های علمی باشد.

اگر چه هنوز شبهاتی در مسئله برابری زن و مرد قابل طرح است تمکین با توجه به

- مجلسی، محمد تقی، ۱۳۸۹ق. روضه المتقین فی شرح من لایحضره الفقیه، قم: چاپخانه علمیه.
- مجلسی، علامه محمد باقر، ۱۳۶۲، بحار الانوار، تهران: دارالکتب اسلامیه.
- محقق داماد، سیدمصطفی، ۱۳۶۵، حقوق خانواده و نکاح آن، تهران: انتشارات نشر علوم اسلامی.
- مصباح، محمدتقی، ۱۳۶۲، زن نمی از بیکره اجتماع، تهران: انتشارات آزادی.
- مطهری، مرتضی، بی تا، آشنایی با قرآن: تفسیر سوره نور، تهران: انتشارات صدرا.
- _____، ۱۳۶۹، خدمات مقابل اسلام و ایران، بی جا: انتشارات صدرا.
- _____، ۱۳۵۷، مسئله حجاب، بی جا: انتشارات صدرا.
- _____، ۱۳۵۷، نظاه زن در اسلام، بی جا: انتشارات صدرا.
- مظاهری، ۱۳۶۲، اخلاق در خانواده، بی جا: انتشارات شفق.
- مکتون، ثریا و مریم صانع پور، ۱۳۷۴، بررسی تاریخی منزلت زن و دیدگاه اسلام، بی جا: سازمان تبلیغات اسلامی.
- نجفی، شیخ محمدحسن، بی تا، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج نکاح، چاپ سنگی، قم: دارالاحیاء التراث.
- نوری، یحیی، ۱۳۳۷، نظاه حقوق زن در اسلام، چاپ چهارم، تهران: بی تا.

